

ЗНАЧЕННЯ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ У НАВЧАННІ АНГЛОМОВНОГО ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПИСЬМА

Н.І. Дичка

Національний технічний університет України «КПІ»

Особливого значення у навчанні англomовного професійно-орієнтованого письма набуває особистісно-орієнтований підхід (learner-centered), обґрунтований науковцями: С.Л. Рубінштейн [7], І.О. Зимня [4], Л.С. Виготський [3], Б.Г. Ананьєв [1], О.М. Леонтьєв [5]. В основі навчального процесу має бути суб'єкт навчання та його самостійна, самокерована, продуктивна навчальна діяльність. Особистісно-орієнтований підхід передбачає організацію процесу навчання з урахуванням індивідуально-психологічних особливостей студентів комп'ютерних спеціальностей (мислення, пам'ять, сприйняття, увага, інтелект, інтереси), урахування мотиваційних, інтелектуальних та інших загальних та спеціальних здібностей студентів, факторів професійної підготовки, з метою розроблення системи вправ для навчання професійно-орієнтованого письма, а саме, створення англomовного технічного завдання (ТЗ) на програмну розробку.

Отже, з позицій особистісно-орієнтованого підходу до навчання професійно-орієнтованого англomовного письма з елементами дистанційного навчання необхідно врахувати індивідуально-психологічні особливості студента комп'ютерної спеціальності, до яких відносимо його мислення, пам'ять, сприйняття, увагу, інтелект, мотиви навчання та інтереси.

Студентський вік (18-23 роки) є особливим періодом в житті людини, час найскладнішого структурування інтелекту. Більшість психологів стверджують, що низка психічних функцій (мислення, сприйняття, увага, пам'ять тощо) досягає свого найвищого розвитку саме в студентському віці. Б. Г. Ананьєв виділяє цей віковий період як центральний період активного розвитку сенсорно-перцептивних, мнемічних, психомоторних функцій і функцій мислення, а також як час інтенсивного формування спеціальних здібностей у зв'язку з професіоналізацією [1].

Студенти володіють складними розумовими операціями (аналізом, синтезом, порівнянням, узагальненням, систематизацією, абстракцією, конкретизацією), мають досить багатий понятійний апарат. У студентському віці (18 – 23 роки) низка різних психічних функцій (мислення, пам'ять, сприйняття, увага) виступає у вигляді ланцюга зв'язків.

Розглянемо кожен з цих психічних функцій і її роль у процесі навчання студентів комп'ютерних спеціальностей.

М.Л. Смольсон характеризує мислення юнаків здатних до оволодіння комп'ютерними спеціальностями, як творче, логічне з перевагами понятійного, рефлексивне (усвідомлене), гнучке, стратегічне, оперативне [9]. І. М. Осмоловська зазначає, що індивідуумів з логічним мисленням, схильних до природно-математичних наук, та студентів з образним мисленням, схильних до гуманітарних наук, можливо навчати однаково, але це знизить освітній процес [6].

У роботі Л.В. Бондар розглянуті стилі навчання студентів та визначений тип інтелекту студентів технічних спеціальностей. Результатами її дослідження є те, що у студентів технічних спеціальностей тип інтелекту – логіко-математичний, і домінують аналітичні стилі навчання (методичний рефлексивний та методичний прагматик), які характеризуються переважанням абстрактного підходу в процесі сприймання, обробки та ре/продукції навчального матеріалу, надмірною деталізацією під час сприймання тексту, схильністю до запам'ятовування на основі диференційованості ознак, контрастивного аналізу, встановлення логічних зв'язків між елементами мови [2].

Розвиток мислення тісно пов'язаний з розвитком пам'яті: у 19 років мнемічні функції розвиваються швидше за логічні, тоді як у 20 років спостерігається протилежний процес. Тобто саме у студентському віці відзначається найвища активність пам'яті, але спостерігається суперечність між мнемічним і логічним розвитком. Оскільки наша методика розрахована на 4-й курс студентів комп'ютерних спеціальностей (вік – 20-21 років), то у студентів можливості логічних перетворень засвоєного матеріалу зростають, а здатність надовго запам'ятовувати тимчасово послаблюється.

Отже, студенти четвертого курсу намагаються перетворити механічне запам'ятовування на логічно організовану мнемічну діяльність. Ефективність запам'ятовування студентами залежить від того, як організовано матеріал, який потрібно запам'ятати, як вони опанували способи запам'ятовування.

Американський учений Г. Рейнерт виділяє чотири основні види пам'яті: зорову, слухову, кінестетичну та образну, які й впливають на вибір методів і засобів навчання [8]. Б.Г. Ананьєв стверджує, що у студентському віці зорова пам'ять є дещо сильнішою, ніж слухова та кінестетична [1]. Тому більшість студентів комп'ютерних спеціальностей вважають найзручнішою формою представлення навчального матеріалу-письмову, що створює зорову опору.

Чим більше можливості у студента отримувати зорову, слухову, текстову інформацію, повторно звертатися до них, повторювати, тим більше інформації зчитується в образну (іконічну) пам'ять.

Образна пам'ять – це зберігання зорових вражень. Вона швидкоплинна – декілька мілісекунд. Вона точна, має фотографічну чіткість, здатність до підсумовування інформації [1]. Саме образна пам'ять дозволяє студенту запам'ятовувати навчальну інформацію в малюнках, образах, схемах і таблицях, відбирати потрібну інформацію для подальшої обробки. Тому, навчання писемному мовленню з використанням дистанційних технологій сприятиме логічному запам'ятовуванню студентами матеріалу, розвиватиме образну пам'ять.

Дистанційні навчальні технології допомагають збільшити обсяг сприйняття інформації. Під сприйняттям розуміють здатність людини знаходити і інтерпретувати сенсорні стимули (слухові, зорові). Канали сприйняття ґрунтуються на фізичних способах або стилях сприйняття – зорово-сприймаючий (візуали), слухо-сприймаючий (аудіали), моторний (кінестетики).

Немає чистих візуалів, аудіалів або кінестетиків. Ми завжди користуємось всіма видами чуттів. Просто який-небудь спосіб сприйняття для кожного зручніший.

Використання елементів дистанційного навчання дає можливість впливати на всі види чуттів. Також слід зазначити, що у студентів комп'ютерних спеціальностей є особлива схильність до структурного сприйняття. Структурування виявляється в усіх сферах життя програмістів. Будь-який професіонал, і програміст зокрема, є “цільною людиною, яка відбиває структуру професії в структурі свого власного досвіду і бачить світ крізь призму професійного бачення і професійних структурацій”.

У студентському віці важливу роль відіграє фактор уваги, але сталість уваги підвищується лише з 22-х років, що свідчить про важливість цілеспрямованої роботи над організацією уваги студентів в навчальному процесі. Дистанційні технології привертають увагу студентів, оскільки вони мають широкий спектр використання мультимедії (захоплюють погляд студента), підтримують швидкий зворотній зв'язок з викладачем, зручні у використанні.

Можна зробити висновок, що у студентські роки такі функції як пам'ять, мислення, сприйняття, увага знаходяться на піку свого розвитку, тому впливаючи на них та розвиваючи їх створюється можливість студентам краще засвоювати навчальний матеріал. А використання елементів дистанційного навчання дозволяють нам це робити.

Література:

1. Ананьев Б.Г. К психологии студенческого возраста/ Б.Г. Ананьев//Современные психолого-педагогические проблемы высшей школы. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1974. – Вып.2. – с.3-15
2. Бондар Л.В. Методика навчання французького професійно спрямованого монологічного мовлення студентів технічних спеціальностей з урахуванням їх навчальних стилів: дис... канд.. пед. наук : 13.00.02 /Бондар Леся Вікторівна. – К., 2011. – 337 с.
3. Выготский Л. С. Педагогическая психология / Под ред. В. В. Давыдова. – М. : Педагогика-Пресс, 1996. – 536 с. – (Психология : Классические труды).
4. Зимняя И. А. Педагогическая психология : учебник для студ. вузов, обучающихся по пед. и психологическим направлениям и специальностям / Зимняя И. А. – 2 изд., доп., испр. и перераб. – М. : Логос, 2001. – 383 с. – (Учебник для XXI века).
5. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность. / Леонтьев А. Н. – 2-е изд. – М. : Политиздат, 1977. – 304 с.
6. Осмоловская И. М. Как организовать дифференцированное обучение / И. М. Осмоловская. – М. : Сентябрь, 2002. – 160 с.
7. Рубинштейн С. Л. Избранные философско-психологические труды. Основы онтологии, логики и психологии / Рубинштейн С. Л. – М. : 1997. – 463 с. – (Серия «Памятки психологической мысли»).
8. Reinert H. One picture is worth a thousand words? Not necessarily! / H. Reinert// The Modern Language Journal. – 1976. Vol. LX. - № 4. – p. 160-167.
9. Смульсон М. Л. Психологія розвитку інтелекту. Монографія. – К.: Нора-Друк, 2003. – 298с.